

Digitalizáció az Európai Unióban

1. Bevezetés, a digitalizáció, az egész társadalmat átformáló jelenség

A huszonegyedik században a digitalizáció folyamatosan átalakítja a társadalom életét, hétköznapjainkat, a kultúra egészségét, az információs és kommunikációs technológiát, a vállalkozások ipari és kereskedelmi tevékenységét, a bankok tevékenységét, a médiát, a versenyképességet, továbbá az oktatást és a szakképzést.¹ Korábban a szellemi alkotások terén a digitalizálás a szakemberek számára elsősorban a szerzői alkotások archiválását², többszörözését sugárzását jelenthette, a harmadik évezred tízes éveiben rég túl vagyunk ezen. Jelenleg az államigazgatás, a kis- és középvállalatok tevékenységének³ és az innovatív tevékenység digitalizációja van napirenden.⁴ A szakirodalomban a „digitális áttörés”, „digitális forradalom”, „digitális tornádó”, „digitális forgószél” és más hasonló terminológiával találkozhatunk. Napjainkban az átlagember a tömegtájékoztatóban, a szakirodalomban és a jogi szabályozásban egyre másra találkozik számára olyan ismeretlen fogalmakkal, mint Big Data, mesterséges intelligencia, felhő alapú szolgáltatások, robotika dolgok internetje, blockchain, digitális platformok, bitcoin, fintech és mások.

A „Big Data” terminológia és a mögötte adatmozgás és annak analitikus hasznosítása a digitalizáció, mint társadalmi jelenség legfontosabb motívuma. A Big Data fogalmi megközelítése és bemutatása érezteti

---

* Dr. Tattay Levente, egyetemi tanár, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog- és Államtudományi Kar, Budapest

¹ Innovation policies in the digital age (2018); Dominique Guelleci, Caroline Paunovi; OECD, OECD Science, Technology and Industry Policy Papers No. 59; <https://doi.org/10.1787/eadd1094-en>; Letöltés 2019. október 17.

² Az Európai Unió közkönyvtárának tekinthető European Adatbázis.

³ OECD (2018) Promoting innovation in established SMEs Ministerial Conference, 22-23 February 2018, Mexico City, Policy note 7, a kkv-k intézményes segítségét, modernizálását kívánják előtérbe helyezni az üzleti menedzsment irányváltásával, amely -szoftverek és hardverek fokozott felhasználásával - az információs és kommunikációs technológiák és a digitális stratégiák befogadására irányul.

⁴ CSATH, M. (2018): Digitális versenyképesség egy friss elemzés tükrében, Világgazdaság <https://www.vg.hu/velemenyelemzes/digitalis-versenykepessegunk-2-967233/> Letöltés 2020.január 4.

leginkább a bekövetkezett gyökeres átalakulást. A szakirodalmi értelmezés adatrobbanásként⁵ közelíti meg a Big Data fogalmát, amit az éreztet, hogy kétnaponta annyi információ és adat képződik, mint az emberi civilizáció kezdetétől a kétezres évek elejéig.

A legnagyobb kereső-platformot üzemeltető szoftvervállalat a Google 1998-as megalakulását követően 2011-re monopolizálta a globális modern technológiák piacát. A Google naponta 20 petabyte információt dolgoz fel. A 20 petabyte meghökkenítő dimenziót jelent, figyelemmel arra, hogy az emberiség történetének valamennyi világnyelven történő feldolgozása 40-41 petabyte terjedelmet tesz ki.⁶ Több, mint 3,5 milliárd keresést indítanak. Ez naponta a Google kereső oldalán másodpercenként 40.000 keresést jelent. A Google piaci részesedése a keresők között 1016-ban 68% volt.⁷

A You-Tube-on, a szintén a Google érdekltségébe tartozó file-megosztón, naponta több, mint 3,6 milliárd filmet és videót tekintenek meg a felhasználók.⁸

A digitális átalakulás további markáns jellemzője⁹ a Big Data fogalomkörébe tartozó Internet gyors terjedése.¹⁰ Az internet rohamosan növekvő és hallatlan dinamizmussal fejlődő rendszer, amelyet egyre több célból és a társadalmi élet egyre több területén használnak fel. Ameddig a telefonnak 74, a rádióknak 38, a televízióknak 13, addig az internetnek csak 3 évre volt szükség, hogy eljussanak 50 millió előfizetőhöz.¹¹ Az internet már 1989-ben a világ legnépszerűbb nemzetközi információs hálózatává vált, amelyet 1991-ben 4 millióan használtak, 1995-ben már 26 millióan vették igénybe, 1999-ben 201 millió, 2002-ben 580 millió volt az internetezők száma.¹² Az internethasználók száma 2019-ben 4,39 milliárd volt.¹² Az internet 2015-ös forgalma egy zettatbytet tett ki azaz 1

---

⁵ FEHÉR K. (2016): *A digitalizáció és új média-trendek, stratégiák és illusztrációk*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 95.

⁶ PÁZMÁNDI K (2018): Digitalizáció, technológiai fejlődés, jogi paradigmák, *Gazdaság és Jog*, 12. sz. 12.

⁷ Uo.

⁸ [https:// www. Internetworlds. stets.com.stats](https://www.Internetworlds.stets.com.stats) Letöltés: 2019. október 9.

⁹ FICSOR M. (1999): *Az Internet jogi kérdései*. PPKE-JÁK. Budapest, 1999. 1.

¹⁰ VEREBICS J. (2000): Szellemi tulajdon az információs társadalomban. *MIE Közlemények* 41. sz., 113.

¹¹ FICSOR M. Z. (2002): Informatika és iparjogvédelem: Szép új világ hu. In: Glatz Ferenc szerk.: *Információs társadalom és jogrendszer*; MTA Társadalomkutató Központ. Budapest, 230.

¹² [https:// www. Internetworlds.stets.com.stats](https://www.Internetworlds.stets.com.stats).letöltés, 2019. október 9.

miliárd gigabytot. A földről, világunkról szóló információ 90 %-át rögzítették 2014-ben és 2015-ben az interneten¹³ Az internethasználat a világ legfejlettebb térségeiben eltérő sűrűséget mutat. Az internethasználók Ázsiában a lakosság több mint 35%-át, Európában több mint 70 %-át, Észak-Amerikában pedig több mint 90 %-át teszik ki.¹⁴

2. Digitális forradalom

Annak a tükrében, hogy a digitalizálás, nem hoz létre önálló szellemi alkotást¹⁵, és nem más mint kommunikációs segédeszköz¹⁶ nehéz azt elképzelni, hogy miért jelent forradalmi változást a gazdaságban és miért van meghatározó hatással az innovációra. A digitális forradalom a negyedik ipari forradalom hoz¹⁷ kapcsolódik, de vannak olyan nézetek is, melyek szerint¹⁸ a negyedik információs forradalomhoz köthető¹⁹. A korunkra jellemző negyedik ipari forradalom törésvonalát a digitalizáció és a robotizáció adja.²⁰ Komoly tudományos kutatások tárgya a digitális át-törés és digitális forradalom kialakulása, amelyet négy ipar forradalomból vezetnek le²¹, továbbá azok technikai, politikai, gazdasági, szociológiai hatásáról beszélnek:

– az első ipari forradalmat a gőzgép termelésbe állítása jellemezte;

---

¹³ BREM A.-VIARDOT E. (2017): *Revolution of Innovation Management: the Digital Breakthrough* In: BREM A.-VIARDOT E.: *Revolution of Innovation Management*, Palgrave Macmillan, London, 3.

¹⁴ Uo.

¹⁵ A digitalizálás kizárólag a szellemi alkotás, például szabadalmi leírás, vagy irodalmi mű külső megjelenésére vonatkozik, nem érinti annak sem lényegét, vagy tartalmát.

¹⁶ A digitalizálás *nem önálló kifejezési eszköz*, mint például a zenénél a hang, hanem kommunikációs segédeszköz, vagy a másolás mintájára a reprodukciót segíti elő, vagyis reprodukciós eszköz.

¹⁷ Csath 1998, 1.

¹⁸ BALOGH ZS. (1998): *Jogi informatika*. Dialog Campus Kiadó. Budapest-Pécs, 145–146.

¹⁹ Az első három információs forradalmat a beszéd, az írás és a könyvnyomtatás kialakítása jellemezte, a negyedik információs forradalom egy olyan kommunikációs infrastruktúra kialakítását jelenti, amely részben megszabadítani látszik az emberiséget az idő és a távolság fogságából, amelyet már az államok fölé nővő önálló életet élő kibernetikus tér jellemez.

²⁰ CSATH M. (2018): Tudás-és innováció alapú versenyképesség, *Pénzügyi szemle* 1/2018, 65.

²¹ BALOGH 1998. 145–146.

- a második ipari forradalmat a futószalagos tömegtermelés beindítása jelentette;
- a harmadik ipari forradalmat az ipari folyamatok vezérlésére igénybe vett számítástechnika és automatizálás reprezentálta;
- a negyedik ipari forradalomra a digitalizáció és a robotizáció nyomja rá a bélyegét. A korunkban zajló gyors technológia változások új prioritások megfogalmazását igényli, különösen a tekintetben, hogy milyen módon célszerű javítani a versenyképességet a gazdasági-társadalmi eredmények fenntarthatósága érdekében.²²

A digitális átalakulás jelentős és pozitív hozadéka, hogy a költségalapú–olcsó erőforrásokkal való – versenyzés helyett a tudással és innovációval való versenyzésre áttérést követeli meg.²³

2. Digitalizáció fogalma, előnyei

A digitalizálás analóg jelek, hangok, képek, szövegek digitális jellé alakítása,²⁴ azaz olyan művelet, amelynek során más hordozón már megjelent művet (szöveget, képet hangot) számítógépen olvasható, kódolt formába tesszük át. A digitalizálás digitalizáló segítségével történik. A digitalizáló olyan hardver vagy szoftver, amely a digitalizálás elvégzésére szolgál. A digitális technika alkalmazása nem más, mint analóg jelölések bináris számjegyekkel való elektronikus rögzítése, számítógépes tárolása és ezekből a digitális jelekből a valóságnak megfelelő, hanggokká, képekké, szövegekké való visszaalakítása.²⁵ Ha bármely információt kívánunk a számítógéppel értelmezni, először azt át kell ültetni 2-es számrendszerbe. A bináris kódolás az 1 és a 0 kombinációjával dolgozik. Egy koncerten például analóg módon halljuk a zenét, az elkészült felvétel digitális kódolással kerülhet az internetre, onnan letöltve vagy adatfolyamként átvéve kerül digitális eszközünkre, végül hangkártyánknak, fülhallgatónak vagy más eszközöknek köszönhetően analóg formában élvezhető.

A digitális átalakulás és digitális forradalom értékelésénél célszerű a digitalizáció előnyeiből kiindulni:

---

²² CSATH 2018, 78.

²³ Uo.

²⁴ DÉSI NAGY I. (2001): *Informatikai fogalmak kis szótára*. Korona kiadó, Budapest

²⁵ Uo.

- A digitális technika szinte korlátlan számú másolatot tesz lehetővé. Egyszerűbb a digitális formában tárolt információ feldolgozása, továbbá a digitalizált anyagok könnyen ellenőrizhetők és lehívhatók. A digitalizált tudást és adatokat pillanatok alatt meg lehet osztani másokkal, tekintet nélkül országhatárookra és egyéb korlátokra.²⁶
- A digitális technológiák drasztikusan csökkentik az adatok gyűjtésének, feldolgozásának, megosztásának és elemzésének költségeit, egyben az információ és a tudás áramlását is megkönnyítik.²⁷ Elég arra gondolni, hogy az integrált áramkörök teljesítménye a múlt század hatvanas éveitől kezdve másfél évente a duplájára nőtt, az árak két évente folyamatosan a felére csökkent. A digitális technika mértékegységül szolgáló gigabájtok ára soha nem látott mértékben csökkent, az 1956-os 10 milliós árszintről 90,000 dollárra.²⁸
- A digitalizálás a könnyen kezelhetőség miatt a komplex, többlépcsős döntéshozatal reakcióidejét²⁹ annak minden fázisban jelentősen lecsökkenti. Ez jellemzi – többek között – az ipari termelés értékláncát, kezdve a K+F tevékenységen, a gyártáson keresztül egészen a marketingig.³⁰
- A digitális sugárzás alkalmazása is előnyös összevetve hagyományos földi sugárzással zavarmentes, mert pl. a digitális sugározást (bináris kóddá alakítást és visszaalakítást) nem zavarják a légköri viszonyok.
- A digitalizált formában megjelent tartalmak kreatív újrahaznosítása³¹ jelentős lehetőséget biztosít a kulturális alkotások vonatkozásában.
- A másolhatóság és az alacsony költségek a papírhordozón történő nyilvántartásokat (időjárási adatok, bűnügyi nyilvántartás, iparjogvédelmi lajstromozás stb.) már a múlt század kilencvenes éveiben teljes egészében kiszorította. A digitális feldolgozás olyan területeken is

---

²⁶ OECD Innovation policies in the digital age, 2018.

²⁷ OECD (2019) Going Digital Shaping Policies, Improving Lives, Summary OECD, Paris, www.oecd.org/goinc-digital-synthesis-summary.pdf. Letöltés 2019. március 20. BREM–VIARDOT 2017, 3.

²⁸ Uo.

²⁹ CSATH 2018-2, 71.

³⁰ Az termelési értéklánc magába foglalja a kutatás-fejlesztési tevékenységet, a tervezést, az összeszerelést és gyártást, a kiszállítást és értékesítést továbbá a marketinget, valamint a szervízt és a vevőkapcsolatokat is.

³¹ Pl. Vincent Van Gogh önarcképét kiválasztották, élőképpen reprodukálták és az erről készült képet feltöltötték a Van Gogh Yourself szolgáltatás honlapjára.

megjelent, ahol a papír hordozókon való nyilvántartás szóba se jöhetett, így az audiovizuális alkotások és a kulturális örökség megőrzése vonatkozásában.

A digitalizáció először értelemszerűen a kulturális szektorban jelent meg. Jó ideje a műélvezők olyan szerzői alkotásokhoz, mint az irodalmi alkotások, zeneművek filmek, festmények nem eredeti, hanem digitális formában jutnak hozzá. A műpéldányok terjesztése vagy anyagi (CD és DVD) vagy immateriális (letöltés) hordozón történik.³² A digitalizálás később elterjedt olyan fizikai javak előállítását végző iparágakban is mint amilyen a járműgyártás vagy az élelmiszeripar.³³

4. Európai kulturális örökségének digitalizálása

Az Európa előtt álló kihívások a digitalizáció vonatkozásában elsőként a kulturális örökségünk megőrzése terén jelentkeztek.

Először a Google (Google Book)³⁴ vetette fel a világ kulturális örökségének digitalizálását és a hétköznapi ember számára hozzáférhető tételét³⁵. Ezt követően az Egyesült Államokban tanulmányozták a kulturális örökséghez való szabad hozzáférés biztosítását az interneten, akár a művek részletei, akár azok egésze vonatkozásában.³⁶

Az amerikai felvetés reakciójaként az EK-ban az Europeana Program³⁷ vázolta fel online szolgáltatások megszervezését az európai kulturális örökség megőrzéséhez és az ahhoz való hozzáféréshez.³⁸

A Bizottság 2005. szeptember 30-án közleménnyel³⁹ jelentette be az i2005 program keretében a Digitális Könyvtárak projektjét, egyben

---

³² KUSCHEL L. (2017): Das dingliche Genussrecht des Erwerbers digitaler Werkexemplare, In: Kennemann-Sattler: *Immaterialgüter und Digitalisierung*, Nomos, Baden, 27.

³³ OECD Innovation policies in the digital age_2018.

³⁴ HEPP N. (2009): Szabad út a rejtett műalkotások feltárására, avagy az árva művek felhasználása a szerző jogban. In: *Fehér könyv a szellemi tulajdon védelméről 2008-2009* (PENYIGEI K, KISS N. szerk), Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti, Hivatala, 226.

³⁵ <http://books.google.com/books/rightsholders>; A leírás napja 2009.03.30.

³⁶ KUR A – Dreier T. (2013): *European Intellectual Property Law*, Celtenham, UK, Edward Elgar, 280.

³⁷ Az Europeana az Európai Unió digitális közkönyvtára.

³⁸ [L.www.europeana.eu/portal](http://www.europeana.eu/portal) The Commission's Digital Libraries Initiative, ec.europa.eu/information_society/activities/digital_libraries/index_en.htm. Letöltés 2018. december 17.

³⁹[COM (2005) 465 végleges] közlemény. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and

felvázolta az európai kulturális és tudományos örökség online elérhetőségének biztosításához szükséges intézkedéseket.⁴⁰ A Bizottság a Digitális Könyvtár Program keretében 2006. augusztus 24-én 2006/585 EC számon ajánlást fogadott el, amely előírta a kulturális anyagok online elérésének biztosítását.⁴¹ Az Európai Bizottság 2007 óta működtet a digitalizálás és Európa kulturális örökségnek megőrzése érdekében tagállami szakértői csoportot.⁴²

Az EU-nak a kulturális örökség megóvása céljából látványos eredménye a 2008-ban indult Europeana Program. Az Europeana lehetőséget nyújt Európa könyvtárai, archívumai és múzeumjai digitalizált gyűjteményeinek egy helyen történő keresésére és böngészésére. Ez azt jelenti, hogy a felhasználók úgy tudnak egy adott témában kutatni, hogy ahhoz ne kelljen többféle honlapot és forrást meglátogatniuk. Az Europeana új távlatokat nyit az európai örökség felfedezésére, az irodalom, művészetek, tudományok, politika, történelem, építészet, zene és filmek irányt érdeklődők ingyenes és gyors hozzáférést kapnak Európa legnagyobb gyűjteményeihez és remekművéihez, az EU összes nyelvén elérhető közös webes könyvtárportálon keresztül. Az Europeana indulásakor az internethasználók az EU tagállamainak nemzeti könyvtáraiból és kulturális intézményeiből származó több mint kétfélmillió könyvet, térképet, hangfelvételt, fényképet, archív dokumentumot, festményt és filmet érthettek el a világ minden részéről.

Az Europeana gyors ütemben bővült: 2011-ben 19 millió⁴³, 2015-ben 35 millió⁴⁴, jelenleg 58 millió egység áll rendelkezésre.⁴⁵

---

the Committee of the Regions, communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee of the Regions i2010:Digital Libraries

⁴⁰ Uo.

⁴¹ PETKÓ M. (2011): Az „árva” művek szabályozásáról, *Magyar Jog* 3. sz. 175.

⁴² Member States Expert Group on Digitalisation and Digital Preservation. Member States Expert Group on Digitalisation and Digital Preservation.

⁴³ Commission Recommendation of 27 october 2011 on the digitalisation and online accessibility of cultural material and digital preservation 2011/711/EU (OJ of the EU L 283/39 2011.október 29).

⁴⁴ TÓTH M. (2015): A digitalizálás trendjei az Európai Unióban, *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 11.sz. 362.

⁴⁵ <https://www.europe/her/eu>portal>, Letöltés: 2019 november 15.

A digitalizálás folyamán különös figyelmet fordítottak a digitalizált alkotások szerzői jogi oltalmára. A digitalizálás szerzői jogi felhasználásnak számít, amely után az oltalmi idő alatt jogdíj jár.⁴⁶

A kulturális örökség tárgyai, amelynek nem állnak oltalom alatt a közkinccs körébe tartoznak és szabadon felhasználhatók. A szerzői jog védi azokat a műveket is, melyeknek a szerzője ismeretlen, vagy ismeretlen helyen tartózkodik (árva művek) és azokat az alkotásokat is, amelyek a kereskedelmi forgalomban nem kaphatók. Az oltalom alatt álló árva művek és a kereskedelmi forgalomban nem kapható művek jogosultjainak a digitalizálásra tekintettel jogdíj jár. Az oltalmi idő lejártát követően jogdíj már nem jár. E jogdíjak kifizetése az árva művek esetében a szerzők elérhetetlenségére tekintettel különös nehézségbe ütközik.

A 2010-es évek jelentős szerzői jogi vívmánya az Európai Parlament és a Tanács 2012/28/EU irányelve (2012. október 25.) az árva művek egyes megengedett felhasználási módjairól⁴⁷ (továbbiakban: Árvamű Irányelv). Az Irányelv átültetésének határideje 2014. október 29. volt. Magyarországon az átültetésre 2013. évi CLIX törvényben került sor, amely egy új IV/A fejezetet iktatott be a Szerzői jogi törvénybe.⁴⁸ Az Árvamű Irányelv, annak ellenére, hogy csak meghatározott felhasználókra terjed ki (kulturális örökségvédelem intézményei), korlátozott számú műtípusokra (irodalmi művek, hangfelvételek) vonatkozik és csak egyes felhasználási fajtákat, így a többszörözést és a nyilvánossághoz közvetítést érinti, felbecsülhetetlen kulturális jelentőséggel bír.⁴⁹

---

⁴⁶ A magyar szerzői jogi törvény az 1999. évi LXXVI. tv. a szerzői jogról (Szjt.). A 16. cikk (2) bekezdése értelmében a mű tárolása digitális formában elektronikus eszközön, valamint a számítógépes hálózaton átvitt művek anyagi formában való előállítására és a sugárzás vagy a vezeték útján a nyilvánossághoz történő közvetítés céljára való rögzítés továbbá a Szjt. 26. cikk (1) alapján nyilvánosságához közvetítés, valamint az Szjt. 26. cikk 8. bekezdése szerint az internetes felhasználás egyaránt díjköteles szerzői jogi felhasználás.

⁴⁷ Directive 2012/28 of the European Parliament and the Council of 25 October 2012 on certain permitted uses of orphan works.

⁴⁸ Két felhasználási módon hasznosíthatják az intézmények az árvának minősülő műveket: az INFOSOC-irányelv 3. cikke értelmében vett nyilvánosságához közvetítéssel, illetve az INFOSOC-irányelv 2. cikke szerinti többszörözéssel, ez utóbbi esetben csak digitalizáció, hozzáférhetővé tétel, indexálás, katalogizálás, megőrzés vagy felújítás céljára.

⁴⁹ Az árva művek jogi oltalom alá tartozó művek és egyéb védelem alatt álló teljesítmények, amelyeknek nincs ismert jogosultja, vagy amelyek jogosultja, ha ismert is, ismeretlen helyen tartózkodik. E művek minősítéséről és kedvezményezettjeiről az Árvamű Irányelv 2. cikke rendelkezik. A 2. cikk (1) bekezdése értelmében egy mű

Az árva művek központi adatbázisa fontos szerepet hivatott játszani. Ezt segítette, elő az un. ARROW⁵⁰projekt.⁵¹ Célszerű megemlíteni, hogy a központi adatbázison kívül nemzeti adatbázisok segítik az árva művek felkutatását.⁵² Magyarországon három központi digitalizált adatbázis is működik. MaNDA, NAVA⁵³ és Nemzeti Kulturális Digitális Kataszter. A kereskedelmi forgalomban nem kapható (out-of-commerce = OOC) művek szabályozására a DSM Irányelvben sokkal később került sor. Az OOC alkotásokra a 2019-ben kiadott Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról (továbbiakban DSM Irányelv⁵⁴) 8-11 szakaszai vonatkoznak.

Az irányelv átültetési határideje 2021. június 7. A DSM irányelv 8. cikk 5. bekezdés fogalmazza meg a kereskedelmi forgalomban nem kapható mű fogalmát. Egy mű vagy más védelem alatt álló teljesítmény akkor minősül kereskedelmi forgalomban nem kaphatónak, ha a nyilvánossághoz való hozzáférhetőség megállapítására tett ésszerű erőfeszítések alapján jóhiszeműen vélelmezhető, hogy a mű vagy más oltalom alatt álló teljesítmény egésze a szokásos kereskedelmi csatornákon keresztül a nyilvánosság számára nem hozzáférhető.

A DSM irányelv szabályozása irodalmi művekre, filmekre, képzőművészeti alkotásokra, hangfelvételekre és zeneművekre terjed ki, felöleli a többszörözést, terjesztést és nyilvánossághoz közvetítést és az interneten történő hozzáférhetővé tételt. A kereskedelmi forgalomban nem

---

vagy egy hangfelvétel akkor minősül árva műnek, ha – gondos jogosultkutatás lefolytatását és rögzítését követően – a mű vagy hangfelvétel valamennyi jogosultja ismeretlen, vagy ha egy vagy több jogosult ismert ugyan, de mindegyikük ismeretlen helyen tartózkodik.

⁵⁰ ARROW Project = Accessible Registries of Rights information and Orphan Works Project (szerzői jogi információk és árva művek központi adatbázisa).

⁵¹ A Bizottság a Szellemi Tulajdon Egysége Piaca közlemény 3.3.2. pontja értelmében támogatja az ARROW Projektet a jogtulajdonosok azonosítása, illetve annak érdekében, hogy egyértelműen meg lehessen határozni egy meghatározott mű jogállását

⁵² FICSOR M. (2013) Jedlik terv. Nemzeti stratégia a szellemi tulajdon védelmére (2013-2016) Budapest SZTNH, 2013. augusztus 3.2.2.2. pontja; az árva művek és a kereskedelmi forgalomból kivont művek 74-76.

⁵³ NAVA = Nemzeti Audiovizuális Archívum; MaNDA = Magyar Nemzeti Digitális Archívum.

⁵⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról; 8-11. cikkek szabályozzák a kereskedelmi forgalomban nem kapható műveket.

kapható művek felhasználása kiterjesztett közös jogkezelés keretében fog megvalósulni.

5. Az Európai Digitális Menetrend

Az Európai Bizottság az egységes digitális piac kiépítésére vonatkozó elképzeléseit a 2011-es, a szellemi alkotások egységes Európai Piacáról szóló közleményben⁵⁵ és az egységes európai digitális piacról szóló Zöld Könyvben⁵⁶ fejtette ki. A Zöld Könyv szerint, ha Európa ebben a változó átfogó környezetben is versenyképes akar maradni, akkor megfelelő körülményeket kell teremtenie ahhoz, hogy az új vállalkozói kultúrában virágozhasson a kreativitás és az innováció

Az Európa 2020 Stratégia az Unió fejlődését meghatározó legfontosabb okmány.⁵⁷ Az Európa Tanács 2010. június 17-i ülésén fogadták el a tagállamok az EURÓPA 2020 stratégiát.⁵⁸ Az EU intelligens, fenntartható és inkluzív fejlődése megvalósítása céljából öt számszerűsített célt tűztek ki.⁵⁹

Az Európa 2020 Stratégia hét zászlóshajó kezdeményezést tartalmazott, amelyből az „Európai digitális menetrend”⁶⁰ az egész Európai Gazdaság Térség fejlődését alapvetően befolyásoló irányt jelölt ki. Az

---

⁵⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és online Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szellemi tulajdon-jogok egységes piaca; Európai Bizottság, Brüsszel, 2011.5.24. COM (2011) 287 végleges.

⁵⁶ Zöld könyv az audiovizuális művek európai unióbeli online terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai, Com (2011) 427.

⁵⁷ Európa 2020: Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája. COM (2010) 2020.

⁵⁸ [http:// eu.kormany.hu/europa-2020-strategia](http://eu.kormany.hu/europa-2020-strategia); Letöltés 2018. november 14.

⁵⁹ Az Európa 2020 Stratégia legfontosabb célkitűzései:

A) a kutatás-fejlesztés feltételeinek javítása, olyan értelemben, hogy a köz- és magán-szféra beruházásai együttes mértéke elérje a GDP 40 %-át;

B) a képzettségi szint javítása, mely feltételezi annak elérését, hogy 10 % alá csökkenjen a korai iskolaelhagyók aránya és 40 % fölé emelkedjen a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya,

C) a 20-64 éves korosztály foglalkoztatottságának 75%-ra emelése;

D) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának az 1990-es szinthez képest 20 %-os csökkentése, a megújuló energiaforrások arányának 20%-kal való növelése a teljes energiafogyasztásban és az energia hatékonyság 20 %-kal növelése; és végül

E) a társadalmi befogadás erősítése, mindenképp a szegénység csökkentésével és 20 millió ember kiemelése a kirekesztődés fenyegetettségéből.

⁶⁰ Az európai digitális menetrend – <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europe-2020-strategy>; Letöltés: 2018 március 15.

Európai Unió⁶¹ digitális menetrendje ⁶² a nagy sebességű internet bővítésének felgyorsítását és az egységes digitális piac előnyeinek a háztartások és vállalkozások általi kiaknázását tartja szem előtt, optimalizálva a digitális technológiák használatából fakadó előnyöket meghatározta a fő munkafázisokat. A 2014. évi helyzetfelmérés⁶³ komoly eredményekről számol be a digitális menetrend végrehajtásában. A digitális menetrend végrehajtása terén elért eredmények:

- az internetet hetente legalább egyszer használók aránya 60 %-ról 72 %-ra emelkedett;
- nagy előrelépés a hátrányos helyzetű felhasználók, vagyis az idősek, munkanélküliek, alacsony végzettségűek körében az internethasználat 41%-ról 57%-ra nőtt;
- az internetet nem használók száma harmadára csökkent;
- az online vásárlások jelentősen nőttek, az uniós polgárok 47%-a vásárolt 2015-ben online úton, ez 10 %-os növekedést jelentett;
- minden európai számára biztosított a széles sávú internethez való hozzáférés lehetősége;
- gyors, széles sávú technológiákhoz való hozzáférés lehetősége is biztosított volt.⁶⁴

6. A digitális egységes piac

Az Európai Unió – az EUMSZ⁶⁵ 179-180. cikkeivel összhangban – célul tűzte ki az új technológiák fejlesztését és terjesztését.

E cél realizálása és a digitális egységes piac megvalósítása érdekében az Európai Bizottság 2015. május 6-án közzétette az Európai Digitális Egységes Piaci (DSM) Stratégiáról szóló közleményét (*A Digital Single Market Strategy for Europe*), amely számos jogalkotási és nem jogalkotási kezdeményezést foglalt magában. Az egységes piaci stratégia

---

⁶¹ Az Európai Digitális Menetrend az Európa 2020 projekt hét pillérének egyike: A Bizottság közleménye (2010. május 19.) az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának COM (2010) 245. végleges

⁶² <http://eur-lex.eu/legal-content/Hu/TXT/?uri=si0016-letöltés>- Letöltés: 2015.06.11.

⁶³ A digitális menetrend 2014. évi eredménytáblája: helyzetfelmérés. http://europa.eu/rapidpress-release_IP-14_609_hu.htm. Sajtóközlemény, 2014. május 28. Letöltés: 2015.06.01.

⁶⁴ A digitális menetrend 2014. évi eredménytáblája: helyzetfelmérés. http://europa.eu/rapidpress-release_IP-14_609_hu.htm. Sajtóközlemény, 2014. május 28.; Letöltés: 2015.06.01.

⁶⁵ Európai Unióról szóló Szerződés

arra irányul, hogy az EU egységes piacát hozzáigazítsák a digitális korhoz és megszüntessék azokat az akadályokat, amelyek az online piacok széttagoltságát eredményezik. Az egységes digitális piac kiépítése komoly anyagi hatással rendelkezik, megvalósítása évi 415 milliárd euróval gazdagítja az uniós gazdaságot, és több százezer új munkahely létrejöttét eredményezi.⁶⁶ Az intézkedések három cél köré szerveződnek:

- megkönnyíteni a fogyasztók⁶⁷ és vállalkozások számára, hogy Európa-szerte online juthassanak termékekhez és szolgáltatásokhoz (e-kereskedelem, szerzői jog, hozzáadottérték-adó, e-egészségügy);
- javítani a digitális hálózatok és szolgáltatások növekedési és terjesztési feltételeit (távközlés, audiovizuális médiaszolgáltatás, online platformok, adatvédelem, kiberbiztonság);
- elősegíteni az európai digitális gazdaság növekedését (adatok szabad áramlása).

Az Európai Digitális Egységes Piaci Stratégia 2015-2019 évek között elért számos eredménye közül az alábbiakat érdemes elsősorban említeni:

- A) A fogyasztók és vállalkozások jobb hozzáféréseinek elősegítése a digitális termékekhez és szolgáltatásokhoz:
- alacsonyabb elektronikus hírközlési díjak bevezetése és a roaming díjak eltörlése⁶⁸,
  - mindenki számára jobb internet-hozzáférés, átfogó alapvető széles sávú lefedettség mellett, elsősorban a mobil és műholdas széles sáv

---

⁶⁶ COM (2016) 0283: Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on cooperation between national authorities responsible for the enforcement of consumer protection law.

⁶⁶ Az EU hivatalos portáljához tartozó weboldal <https://ec.europa.eu/commission/priorities/digital-single-market-hu>. Letöltés 2019. szeptember 10.

⁶⁷ COM (2015) 0634: Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content.

⁶⁸ Az Európai Unió Tanácsának máltai soros elnöksége, az Európai Parlament és az Európai Bizottság 2017. június 14-i közös nyilatkozata: http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-171590_en.htm Letöltés: 2018. január 24.

- terén, illetve 2020-ig a széles sáv megnyitása az 5G-s mobil internet⁶⁹, azaz az 5. generációs vezeték nélküli hálózatszáma, ⁷⁰
- ingyenes wifi szolgáltatás a köztereken a polgárok és látogatók számára egész Európában,
  - jó minőségű 700 MHz-es sáv biztosítása; a digitális hálózati infrastruktúrák támogatására.
- B) A digitális hálózatok és szolgáltatások növekedési és terjesztési feltételeinek javítása:
- online platform létrehozása, a fogyasztók és online kereskedők közötti viták rendezése céljából⁷¹,
  - határon átnyúló kereskedelmi műveletek minden eszközzel támogatása és a hátrányos megkülönböztetés mellőzése⁷²,
  - az egységes távközlési piacon a versenytorzítás kiküszöbölése,
  - a spektrumgazdálkodás tekintetében a többéves rádióspektrum-politikai program meghatározása, továbbá a rádióspektrumok stratégiai tervezésére és harmonizálására vonatkozó szakpolitika irányainak és célkitűzéseinek előkészítése,
- C) a digitális gazdaság növekedési potenciáljának fejlesztése, maximalizálása
- a digitális készségek és a magas teljesítményű számítástechnika fejlesztésének előmozdítása,⁷³
  - az ipar és a szolgáltatások digitalizálása,
  - a mesterséges intelligencia fejlesztése⁷⁴
  - a közszolgáltatások korszerűsítése,

---

⁶⁹ 5. generációs mobil hálózat vagy 5. generációs vezeték nélküli hálózat, az angol név alapján rövidítve 5g, a 4g/imt-advanced standardok után következő telekommunikációs rendszer.

⁷⁰ Az 5G-s kutatás és fejlesztés céljai között szerepel, hogy a 4G-hez képest csökkentse a szerverhez viszonyított késleltetést és az akkumulátorhasználatot, így teremtve meg a lehetőséget a dolgok internetje kifejlődéséhez.

⁷¹ A platform elérhetősége: <http://ec.europa.eu/consumers/odr/>, további információt pedig itt lehet találni: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumers/resolve-your-consumer-complaint_hu Letöltés: 2019. január 24.

⁷² Európai Digitális Menetrend HL C 153. E, 2013.5.31. 128. o

⁷³ COM(2015) 0634. Proposal for directive on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content

⁷⁴ Uo.

- a digitális szolgáltatások⁷⁵ átvihetőségére vonatkozóan új szabályokat fogadtak el.

A meghozott legfontosabb jogszabályok az alábbiakat célszerű kiemelni:

- A természetes személyek személyes adataik feldolgozásával kapcsolatban nyújtott alapvető jog védelméről szóló és büntetőjogi vonatkozásairól szóló ((EU) 2016/680 irányelv),⁷⁶
- általános adatvédelmi rendelet a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról ((EU) 2016/679 rendelet (General Data Protection Regulation=GDPR)⁷⁷,
- Az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületéről (BEREC) szól az (EU) 2018/1971 rendelete⁷⁸,
- Az üzleti titok irányelv⁷⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/943 irányelve (2016. június 8.) a nem nyilvános know-how és üzleti információk (üzleti titkok) jogosulatlan megszerzésével, hasznosításával és felfedésével szembeni védelemről,
- 2019/690/EU⁸⁰ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és

---

⁷⁵ COM (2015) 0627. proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on ensuring the cross-border portability of online content services in the internal market.

⁷⁶ Directive (EU) 2016/680 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purposes of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA

⁷⁷ GDPR Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)

⁷⁸ Regulation (EU) 2018/1971 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 establishing the Body of European Regulators for Electronic Communications (BEREC) and the Agency for Support for BEREC (BEREC Office), amending Regulation (EU) 2015/2120 and repealing Regulation (EC) No 1211/2009 Text with EEA relevance.

⁷⁹ Directive (EU) 2016/943 of the European Parliament and of the Council of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure (Trade Secrets Directive) harmonised the regulation of trade secrets and know how in European Union.

⁸⁰ Directive (EU) 2019/790 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC.

- szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló DSM irányelv,
- 2019/689/EUA Bizottság (EU) 2019/689 végrehajtási határozata (2019. január 16.) a 91/477/EGK tanácsi irányelvben meghatározott egyes igazgatási együttműködési rendelkezéseknek a belső piaci információs rendszer igénybevételével történő végrehajtására irányuló kísérleti projektről⁸¹.

7. A digitalizáció és innováció

Napjainkban az innováció eleve digitális formában jelenik meg, vagy éppen adatokban, szoftverekben ölt testet. A digitális innováció egyaránt lehet a digitális technológiák eredménye és azok összetevője is, ami lehetővé teszi adatok gyűjtését, feldolgozását, kezelését, tárolását és terjesztését gépi úton.⁸²

Az elektronika fejlődése és az adattudományok előretörése megteremtette lehetőségeket és egyben folyamatosan bővülő távlatokat nyújtott a digitalizációnak⁸³ és a digitális adatfeldolgozásnak. A mesterséges intelligencia⁸⁴ újabb fontos mérföldkövet jelentett, tovább ösztönözve és gyorsítva a digitalizációt. Ezek a változások a tudomány és innováció eredményeként jelennek meg, de egyben hajtóerőivé is váltak azoknak. Napjainkban az összes innovációs folyamat, legalább részben digitalizált. A digitalizáció először értelemszerűen az információs szektorban jelent meg, majd szétterjedt olyan fizikai javakat előállító iparágakban, mint a járműgyártás vagy az élelmiszeripar. Ezzel együtt a tárgyak internete⁸⁵

---

⁸¹ Commission Implementing Decision (EU) 2019/689 of 16 January 2019 on a pilot project to implement certain administrative cooperation provisions set out in Council Directive 91/477/EEC by means of the Internal Market Information System.

⁸² OECD 2018 Innovation policies in the digital age

⁸³ Mesterséges intelligencián olyan számítógépes rendszereket és megoldásokat értünk, amelyek képesek saját tapasztalataikból tanulni és a tanultakat összetett problémák megoldása során, különböző szituációkban kamatoztatni.

⁸⁴ NECZ D. (2018): A mesterséges intelligencia hatása a szerzői jogra, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 6. sz 51.

⁸⁵ A dolgok internete (internet of things=IoT és a viselhető technológia=wearable technology. Egyes eszközök más létfontosságú eszközöket biztosítanak. Az IoT olyan környezeteket, vagy olyan dolgok hálózatát jelenti, amelyek digitálisan beágyazottak és emberi beavatkozás nélkül tudnak adatcserét folytatni. Szenzorok, digitális eszközök, mikrochipek GPS, miniprogramok és szoftverek egymás közötti kommunikációjáról van szó, amelyek egyre intelligensebb szolgáltatásokat tesznek elérhetővé. Monitoroznak, irányítanak, összekapcsolnak folyamatokat, lehetnek mobilak és stabilak.

olyan világot teremtett, amelyben maguk az eszközök szerveződtek hálózatba,⁸⁶ beleértve a nem infokommunikációs eszközöket, ilyen módon a fizikai javakat előállító berendezések a digitális világ részei lettek.⁸⁷

Az OECD Tudományos, Technológiai és Innovációs (STI) igazgatósága több tanulmányt jelentetett meg a digitalizáció innovációra gyakorolt hatásáról és a digitalizáció korában sikerre vezető innovációs szakpolitikákról:⁸⁸

- Going digital, Shaping Policies, Improving Lives OECD (2019)⁸⁹,
- OECD, 2018, Promoting innovation in established SMEs Ministerial Conference, 22–23. February 2018, Mexico City SME-s⁹⁰,
- OECD, Innovation policies in the digital age⁹¹,
- Innovációs politika a digitalizáció korában, ahogy az OECD látja–eGov hírlevél,⁹²
- Fostering Science and innovation in the Digital Age⁹³,
- OECD tudomány, technológia és innováció: 2018-as kilátások, összefoglaló⁹⁴.

A digitalizáció hatásai az innovációra igen jelentős. Az OECD „Innovation policies in the digital age” c. 2018-ban megjelent tanulmánya

---

⁸⁶ FEHÉR 2016 82.

⁸⁷ Innovációs politika a digitalizáció korában 2018 –ahogy az OECD látja–eGov hírlevél, Közzétéve 2018. november 9. <https://hirlevel.egov.hu/2018/11/19/innovacios-politika-a-digitalizacio-koraban-ahogy-az-oecd-latja> Letöltés: 2019.10.08.

⁸⁸ Innovation policies in the digital age 2018.

⁸⁹ Going Digital, Shaping policies, Improving Lives, Summary OECD, Paris, www.oecd.org/going-digital-synthesis-summary.pdf. Letöltés 2019. március 20.

⁹⁰ OECD, 2018, Promoting innovation in established SMEs Ministerial Conference, 22-23 February 2018, Mexico City, Policy note 7, a kvk-k intézményes segítségét, modernizálását kívánják előtérbe helyezni az üzleti menedzsment irányváltásával, amely – szoftverek és hardverek fokozott felhasználásával – az információs és kommunikációs technológiák és a digitális stratégiák befogadására irányul.

⁹¹ OECD 2018 Innovation policies in the digital age

⁹² Innovációs politika a digitalizáció korában – ahogy az OECD látja eGov hírlevél, Közzétéve 2018. november 9. <https://hirlevel.egov.hu/2018/11/19/innovacios-politika-a-digitalizacio-koraban-ahogy-az-oecd-latja> Letöltés: 2019.10.08.

⁹³ OECD (2019) „Fostering Science and innovation in the digital Age”, OECD Going Digital Policy, Note, OECD, Paris, www.goingdigital/fostering-science-and-innovation.pdf. Letöltés: 2019.10.1 Az innováció és a digitalizáció kapcsolatát legtalálósabban az OECD 2019-ben kiadott „Fostering Science and innovation in the Digital Age” (A tudomány és innováció fejlődésének elősegítése a digitális korban).

⁹⁴ OECD (2018) tudomány, technológia és innováció: 2018-as kilátások, összefoglaló, <http://www.oecd-library.org/sites/20b529-hu/index.html?itemId=/content/component6/be20b529-hu> Letöltés: 2019.10.1

szemléletesen fogalmazza meg és tömören foglalja össze a digitalizáció és innováció közötti interaktív kapcsolatot:

- az adatkezelés új lehetőségei alapvető forrásai lettek az innovációnak a gazdaság minden szektorában, a fogyasztói magatartás elemzésétől teljesen új szolgáltatások megjelenéséig;
- a digitalizáció felhasználásával megvalósított innováció sokkal inkább épít az együttműködésre, mert egyrészt csökkenti az együttműködés költségeit, másrészt mert eleve feltételezi a több szakterület áttekintésére törekvő szemléletet;
- az internet és a releváns platformok használata lehetővé teszi új termékek bevezetésénél az egyéni igényeknek való pontos megfelelést, az innováció fázisait pedig lerövidíti. Egy megvásárolt új, jelentős műszaki fejlődést jelentő terméknél is lehetőség van a folyamatos innovációra, a hozzá kapcsolódó szoftver folyamatos frissítésével;
- a digitális megújulás új lehetőségeket teremt az innovációra a szolgáltatásokban is, arra ösztönözve a gyártókat, hogy termékeiket kapcsolódó szolgáltatásokkal ötvözzék (servitisation);
- az általános célú technológiák (general purpose technologies, GPT) új lehetőségeket nyitnak az innovációban, ami különösen igaz a mesterséges intelligenciára.⁹⁵

8. Az Európai Unió digitális versenyképessége – Digital Economy and Society Index (DESI)

A digitális versenyképesség egy gazdaság azon képessége, amelyre alapozva alkalmazni tudja azokat a technológiában rejlő lehetőségeket, amelyek átalakítják a kormányzati gyakorlatot, a cégek üzleti modelljét és az egész társadalmat.⁹⁶ A digitális versenyképesség javításának alapvető feltétele a digitális átalakulásba való sikeres bekapcsolódás, aktivitás a digitális forradalomban. Az EU-ban tagállamok digitalizációt érintő területeken elért teljesítményét az Európai Bizottság által évente kiadott „Európa digitális fejlődéséről szóló jelentés” (*European*

---

⁹⁵ OECD 2018 Innovation policies in the digital age

⁹⁶ CSATH 2018, 3.

Digital Progress Report) tartalmazza, ami a digitális gazdaság és társadalom fejlettségét mérő mutató (*DESI index*)⁹⁷ eredményeit veszi alapul.

A DESI index 24 mutatót alkalmaz és ezen mutatók alapján 45 állam adatait dolgozzák fel.

Az index alkalmas:

- az EU és versenytársai digitális teljesítményének elemzésére,
- az EU országai teljesítményének összemérésére,
- Magyarország versenyképességének megállapítására, viszonyítva a többi EU államhoz.

A DESI index öt területre fordít kiemelt figyelmet:

- a digitális infrastruktúra fejlettsége versenyképesség terén, a vezetékes és mobil széles sáv lefedettsége, elterjedtsége és ára alapján állapítható meg,
- a humán vagyoni felkészültsége, fejlettsége az internethasználók és IKT szakemberek aránya, továbbá az alapszintű és fejlett digitális készségek szintje szerint mérhető,
- az internetes szolgáltatások elterjedtsége; ez a mutató az online elérhető tartalmak, digitális kommunikáció és az elektronikus műveletek igénybevétele alapján állapítható meg,
- a digitális folyamatoknak az üzleti folyamatokba való beépülésének mértéke; a versenyképességet e vonatkozásban a vállalkozások digitalizálása és e-kereskedelem dimenziója alapján állapítják meg⁹⁸,
- a közszolgáltatások digitalizáltsága⁹⁹; a versenyképesség értékelése. a kormányzat, közigazgatás, egészségügy digitalizáltságának mérőszámai alapján történik.

A DESI Index 2019-es adatai egyaránt kimutatják a fejlett államok előnyét, az EU és Magyarország helyzetét.

- A digitális világranglista élén jelenleg 75,2 értékkel Dél-Korea áll;
- Az EU vezető államai Svédország, Finnország. Hollandia és Dánia a világ vezető államai között az előkelő második helyet foglalják el 74-es értékkel;
- Harmadik, negyedik és ötödik Norvégia, (73) Izland (72,7) és Svájc 70,8 értékkel;

---

⁹⁷ DESI Index = A Digitális Gazdaság és Társadalom Index (angolul: Digital Economy and Society Index, rövidítve:DESI) az Európai Unió által alkotott indexszám, amelynek segítségével összevethető digitális (informatikai, infokommunikációs) fejlettsége.

⁹⁸ CSATH 2018, 3.

⁹⁹ Uo.

- Japán hatodik 68,5-ös mutatóval,
- Ausztrália hetedik 67,8-as értékkel,
- Kanada nyolcadik 67-es mutatóval,
- USA kilencedik 66,7-es értékkel,
- Az EU átlag 58,9, ez a 11. helyet jelenti,
- Oroszország tizennegyedik 47,5, Magyarország ezen a szinten van,
- EU „legrosszabbak”: Lengyelország, Észtország, Románia, Bulgária 47-es mutatóval. Ez világviszonylatban a 15. helyre jó,
- Kína tizenhatodik 45,3-as mutatóval¹⁰⁰.

Magyarország 2017-ben a 22, 2018-ban és 2019-ban a 23. helyen állt az EU 28 tagállamának rangsorában.¹⁰¹ Ezzel Magyarország sajnos a gyengén teljesítő országok csoportjába tartozik.¹⁰²

Felhasznált irodalom:

- BALOGH ZS. (1998): *Jogi informatika*. Dialog Campus Kiadó. Budapest-Pécs
- BREM A.-VIARDOT E. (2017): *Revolution of Innovation Management: the Digital Breakthrough*. In: BREM A.-VIARDOT E.: *Revolution of Innovation Management*, Palgrave Macmillan, London
- CSATH, M. (2018): Digitális versenyképesség egy friss elemzés tükrében, *Világgazdaság* [https:// www.vg.hu/ velemenyelemzes/digitalis-versenykepesssegunk-2-967233/](https://www.vg.hu/velemenyelemzes/digitalis-versenykepesssegunk-2-967233/) Letöltés 2020.január 4.
- CSATH M. (2018): Tudás-és innováció alapú versenyképesség, *Pénzügyi szemle* 1/2018, 65.
- DÉSI NAGY I. (2001): *Informatikai fogalmak kis szótára*. Korona kiadó, Budapest
- FEHÉR K. (2016): *A digitalizáció és új média-trendek, stratégiák és illusztrációk*, Budapest, Akadémiai Kiadó
- FICSOR M. (1999): *Az Internet jogi kérdései*. PPKE-JÁK. Budapest, 1999
- FICSOR M. Z. (2002): Informatika és iparjogvédelem: Szép új világ hu. In: Glatz Ferenc szerk.: *Információs társadalom és jogrendszer*; MTA Társadalomkutató Központ. Budapest, 230.
- HEPP N. (2009): Szabad út a rejtett műalkotások feltárására, avagy az árva művek felhasználása a szerző jogban. In: *Fehér könyv a szellemi tulajdon védelméről 2008-2009* (PENYIGEI K, KISS N. szerk), Budapest, Szellemi Tulajdon Nemzeti, Hivatala, 226.

¹⁰⁰ Digital Economy and Society Index 2019 alapján nyert adatok.

¹⁰¹ DESI index 2017.+2018.

¹⁰² [Digital Economy and Society Index \(DESI\) 2019: Q&A https://europa.eu > rapid > press-release MEMO-19-2933_en](https://europa.eu/rapid/press-release-MEMO-19-2933_en) Letöltés: 2020. január 4.

- KUR A – Dreier T. (2013): *European Intellectual Property Law*, Celtenham, UK, Edward Elgar
- KUSCHEL L. (2017): Das dingliche Genussrecht des Erwerbers digitaler Werkexemplare, In: Kennemann-Sattler: *Immaterialgüter und Digitalisierung*, Nomos, Baden
- NECZ D. (2018): A mesterséges intelligencia hatása a szerzői jogra, *Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle*, 6. sz. 51.
- PÁZMÁNDI K (2018): Digitalizáció, technológiai fejlődés, jogi paradigmák, *Gazdaság és Jog*, 12. sz. 12.
- PETKÓ M. (2011): Az „árva” művek szabályozásáról, *Magyar Jog* 3. sz. 175.
- TÓTH M. (2015): A digitalizálás trendjei az Európai Unióban, *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 11.sz. 362.
- VEREBICS J. (2000): Szellemi tulajdon az információs társadalomban. *MIE Közlemények* 41. sz., 113.